

УДК 338.48-6:502/504(477.53)

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ. РОЗРОБКА МАРШРУТУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В МЕЖАХ ШИШАЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ «СТЕЖКАМИ В. Г. КОРОЛЕНКА»

А. Г. Мелконян

alvardik1995@gmail.com

Комунальний заклад «Полтавська ЗОШ № 38 Полтавської міської ради Полтавської області», м. Полтава

А. І. Литовченко

nastia.lit30@gmail.com

Комунальний заклад «Полтавська ЗОШ № 38 Полтавської міської ради Полтавської області», м. Полтава

Одним із сучасних напрямків розвитку туристичних подорожей є екологічний туризм.

Існує декілька визначень екологічного туризму, а саме [2]:

- екотуризм – подорожі по неспотвореним або незабрудненим областям з унікальними природними об'єктами для захоплення пейзажами, дикорослими рослинами та дикими тваринами;

- «природний туризм, який включає вивчення природного і культурного навколишнього середовища».

Синонімом поняття «екотуризм» є зелений туризм, природничий туризм.

За визначенням Міжнародної організації екотуризму (TIES): «Екотуризм – відповідальна подорож в природні зони, області, що зберігає навколишнє середовище і підтримує добробут місцевих жителів. Екотуризм координує, допомагає і стимулює використання культурних і природних туристичних ресурсів, визначаючи важливість збереження природних ресурсів області (регіону) для місцевого населення і майбутніх туристів» [6].

Головні ознаки екологічного туризму:

- вивчення навколишнього середовища;

- природа – головна цінність;

- доходи від екотуризму прямують на фінансову підтримку захисту навколишнього середовища;

- екотуристи приймають участь у відновленні і збереженні дикої природи;

- екотур – подорож, в якій всі дії є «екологічно м'якими».

На сьогодні можна виділити чотири головні види екологічного туризму:

1. Науковий туризм. Туристи досліджують природу, ведуть польові спостереження в межах природно-заповідних територій, які знаходяться під охороною. Сюди відносяться науково-дослідні експедиції, польові практики студентів природничих спеціальностей.

2. Тури з вивчення історії природи. Вивчення навколишнього середовища місцевої культури. Подорожі в межах території природно-заповідних чи національних парків.

3. Пригодницький туризм. Активний відпочинок на природі з використанням екстремальних видів спорту.

4. Подорожі в природні резервації і заповідники. Тур має на меті – вивчення та спостереження дикого рослинного та тваринного світу [3].

На основі досліджень поняття «зеленого туризму» та виконаної наукової роботи, пропонуємо маршрут екологічного туризму «Стежками В. Г. Короленка». Метою маршруту є аналіз природно-заповідного фонду Шишацького району Полтавської області. Туристи мають змогу вести спостереження за рідкісними видами рослин, які занесені до Червоної книги України.

Нами була розроблена карта маршруту (рис. 1). Даний маршрут включає заказники, як об'єкти природно-заповідного фонду, серед яких, Величківський та Воскобійницький мають статус місцевого значення, Короленкова Дача – загальнодержавного значення [8].

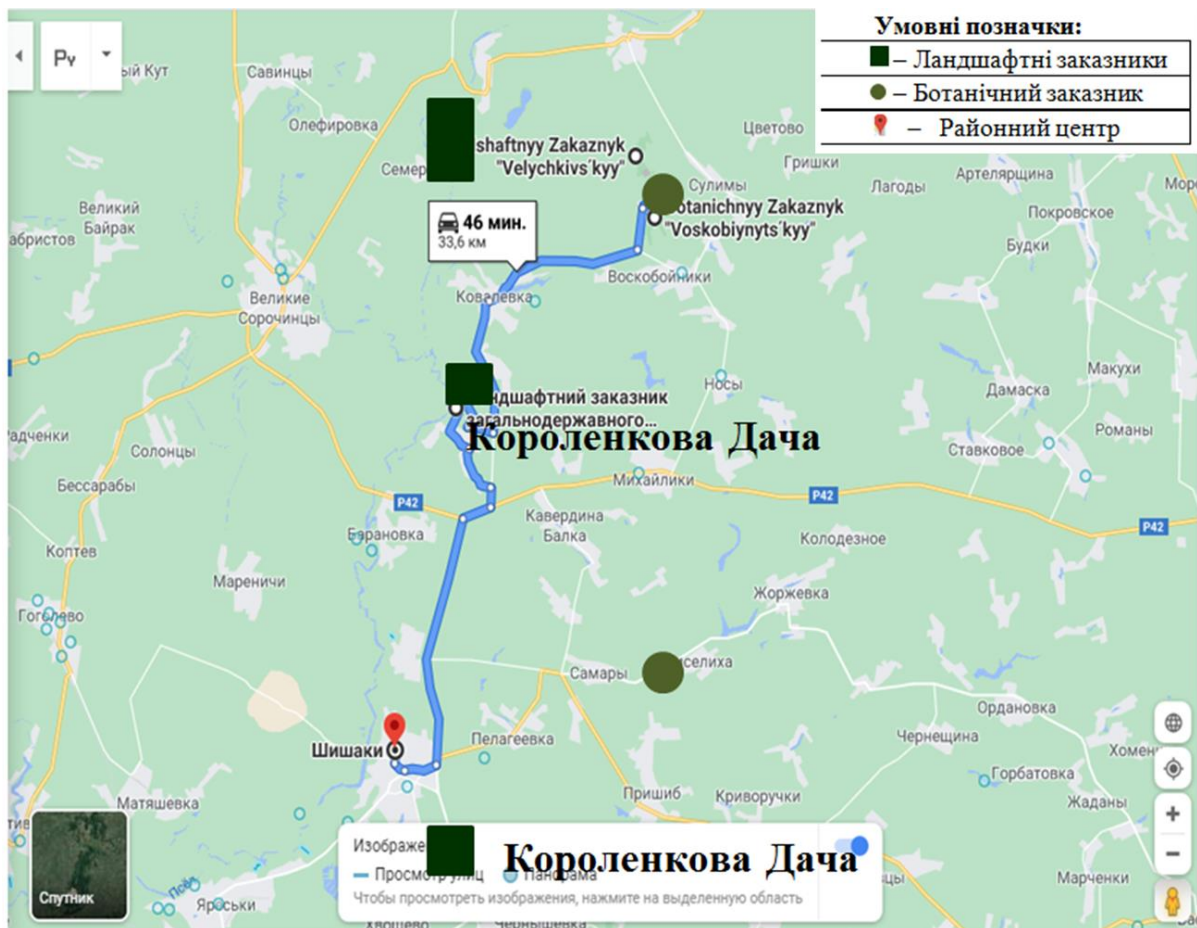

Рис. 1. Екологічний маршрут «Стежками В. Г. Короленка» Шишацького району Полтавської області

Зупинимось і проаналізуємо запропоновані об'єкти конкретніше.

«Величківський» – ландшафтний заказник місцевого значення в Україні. Розташований біля села Величкове на півночі Шишацького району Полтавської області. Площа становить 54, 7 га. Статус заказника надано рішенням обласної ради від 12.02.1999 року. Мета заказника – збереження природних комплексів у

долині річки Величкова (ліва притока Грунь-Ташані). Тут зростають рідкісні рослини, в тому числі види, які занесені до Червоної книги України [4].

«Воскобійницький» – ботанічний заказник. Статус заказника надано у 1999 році за рішенням обласної ради. Площа становить 52,4 га. Розташований біля села Величкове на півночі Шишацького району Полтавської області [5].

У минулому, вище згадані заказники мали єдину назву урочище «Косюрино», які репрезентували лісостепові ландшафти із зональними екосистемами. Даний статус забезпечував комплексний заповідний режим.

У наш час, режим заповідних урочищ став заважати діяльності фермерських та селянських господарств. Тому урочище «Косюрино» із великим різноманіттям флори лучних степів та широколистяних лісів, де зростали рідкісні степові та лісові види рослин, зокрема, це було єдине місце, де зростала купальниця європейська, було розбито на два роз'єднані заказники: ландшафтний «Величківський» та ботанічний «Воскобійницький» зі зменшенням загальної площі. Та головна проблема – збереження цінних залишків лучних степів, які потерпають від випасу худоби [1].

За 2 км від села Величкове знаходиться село Воскобійники, тому туристи зможуть також відвідати найбільше у районі та в області сільськогосподарське підприємство СТОВ «Воскобійники», при якому функціонують магазини з екологічно чистою продукцією молочного та м'ясного напрямку.

«Короленкова Дача» – ландшафтний заказник загальнодержавного значення в Україні. Розташований у межах Шишацького району, Полтавської області, біля сіл Малий Перевіз та Покровське. Площа 112,8 га. Створений у 1996 році. Заказник створено з метою охорони та збереження флори і фауни водно-болотних комплексів річки Псел. Тут у незайманому стані збереглися природні ландшафти нагірних дібров та степових ділянок в комплексі з луками, озерами та обводненими болотами заплави Псла.

У заказнику зростає велика кількість рідкісних рослин, у тому числі таких, що занесені до Червоної книги України: зозулинець болотний, косаріки тонкі, ковила волосиста, коручка чемерникоподібна, тюльпан дібровний, сальвінія плаваюча.

В межах Короленкової Дачі мешкають такі птахи, як лелека чорний, гоголь, зміїд, лунь польовий, журавель сірий, скопа, орел-карлик, підорлик малий, поручайник, сорокопуд сірий. З ссавців помічені горностаї і видра річкова.

Також для туристів актуальною може стати інформація про те, що на території заказника, на хуторі Хатки поблизу села Покровське, зберігся двоповерховий дерев'яний будинок, у якому в 1905—1919 рр. майже щоліта відпочивав і працював Володимир Галактіонович Короленко. До 150-річчя від дня народження письменника садиба була відреставрована [7].

Якщо турист рухається від районного центру селища Шишаки до даних пунктів, то загальна відстань становить 32,3 км. Відстань від ландшафтного заказника «Короленкова Дача» до ботанічного заказника «Воскобійницький» дорівнює 15,9 км, якщо рухатись пішки турист витратить 3 год. 16 хв, автомобілем 23 хвилини. А відстань від заказника «Воскобійницький» до

ландшатного заказника «Величківський» становить 800 м., цю відстань можна подолати пішки за 10 хвилин, автомобілем за 2 хвилини. Також долати відстань, можна використовуючи велосипеди, та влаштовувати велотури по об'єктам екотуру.

Отже, розвиток екологічних територій є актуальним питанням в контексті підвищення економічного потенціалу регіону.

Розвиток зеленого туризму дозволить розширити соціально-економічну ситуацію, зокрема, створення нових робочих місць. Зросте обсяг внутрішнього туризму. Якщо говорити конкретно про запропоновані вище об'єкти маршруту, то на базі даних заказників можна проводити дослідження, зокрема проводити польові практики для студентів природничих спеціальностей. Говорячи про учнів, то відстань між об'єктами становить 18 кілометрів, тому доцільно їх об'єднати в екологічну стежку, для збереження залишків лучних степів та рідкісних рослин.

Місцева влада також повинна сприяти збереженню та розвитку природно-заповідного фонду регіону. Головна проблема – транспортні труднощі з пересуванням в межах району. Тому додаткові маршрути з обласного та районного центру теж суттєві.

Ми пропонуємо оновлення даних про вище загадані об'єкти у мережі інтернет, розміщення даних на турис; створення та оновлення інформаційних стендів для приваблення туристів; здійснити маркування даного маршруту на місцевості та з використанням програм для створення карт або у програмі «Google Earth» та її популяризація на сайті «Полтавщина туристична».

Список використаних джерел: 1. Байрак О. М. , В. М. Самородов Внесок Д. С. Івашина у розвиток заповідної справи на Полтавщині. Біорізноманіття: теорія, практика та методологічні аспекти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 2012. Полтава. С. 7-10; 2. Бочкарева Т. В. Екотуризм : анализ существующего международного опыта. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://tourlib.net/statti_tourism/bochkareva.htm; 3. Всесвітня туристична організація. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.unwto.org; 4. Величківський заказник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>; 5. Воскобійницький заказник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>; 6. Дроздов А. В. Основи екологічного туризму: навчальний посібник. М.: Гардаріки, 2005. 271 с.; 7. Короленкова Дача. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>; 8. Природно-заповідний фонд Полтавської області. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-16.html>.